

Leto XIX. Stev. 179

DIREKTOR »BORBE«
VLADKO BEGOVIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
MIROSLAV VITOROVIC
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka. — Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

BORBA

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE
DELOVNEGA LJUDSTVA JUGOSLAVIJE»LJUDSKA PRAVICA«
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZBA-
VALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1945 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

PROSLAVA DNEVA VSTAJE NA HRVATSKEM IN V BIH

Po vseh mestih in vaseh
je odmevala pesem svobode

Proslavi v Veliki Kladuši je prisostvovalo okrog 60.000 ljudi

Včeraj so v LR Hrvatski in v LR Bosni in Hercegovini svečano proslavili Dan vstaje, obletnico tistih slavnih dni v letu 1941, ko je hrvatsko in bosensko ljudstvo zgrabilo za orožje in udarilo po fašističnih gospodarjih in njihovih ustaških hlapcih. Na Hrvatskem je bilo odkritih več spominskih plošč in odlikovanih mnogo borcev za svobodo. Svečane proslave so bile po vseh mestih in vaseh. Nešteto ljudi iz mest je po končanih proslavah odhitelo na izlete v partizanske kraje, kjer so skupaj z odhodnimi prebivalci obujali spomine na partizanske čase. V Bosni je bila najlepša proslava v vaseh Selo in Trnovo, pri Veliki Kladuši, kjer so se zbrali preživeli borci I. in II. muslimanske brigade in skupno z ljudstvom Bosenske krajine proslavili desetletnico ustanovitve teh dveh brigad. V Prijedoru pa so prenesli na partizansko pokopališče posmrtno ostanke 100 padlih borcev. Člani predvojaške vzgoje sarajevskega okraja so organizirali partizanski pohod »Po sledovih I. proletarske brigade«. S takimi in podobnimi prireditvami je ljudstvo pokazalo, da ne bo nikdar pozabilo na žrtve, ki jih je zahtevala od njega borba za svobodo.

Velika Kladuša, 27. julija. — Velika Kladuša je mesto na meji bratskih republik Hrvatske ter Bosne in Hercegovine. V njem se je zbralo danes kakih 60.000 ljudi, da proslave Praznik vstaje ljudstva Hrvatske in BiH ter desetletnico ustanovitve enot NOV, I. in II. muslimanske brigade in Cazinskega odreda. Bil je pravi zbor bratstva in enotnosti prebivalcev tega področja. Proslava se je začela v ponedeljek zvečer s svečano akademijo, danes dopoldne pa je sekretar Okrajnega komiteja ZK v Veliki Kladuši Dimitar Njegovan začel veliko ljudsko zborovanje. Pozdravil je predstavnike civilnih in vojaških oblasti. Med udeleženci proslave je bilo tudi precej voditeljev muslimanskih brigad in Cazinskega odreda, pa tudi sekretarjev okrajnih komitejev Korčula, Banje in Bosanske krajine.

Potem ko so prebrali pozdravno pismo predsednika Tita, je govoril generalni podpolkovnik JLA in bivši komandant IV. korpusa Bogdan Oreščanin.

Zagreb, 27. julija. — Sedemindvajseti julij, Dan vstaje naroda Hrvatske, so proslavili v Zagrebu z raznimi svečanostmi, ki so trajale več dni. V vseh občinah na področju mesta je Zveza borcev organizirala svečane akademije s predavanji in izbranimi sporedi.

Zvečer pred 27. julijem so na Sljemenu in ostalih gričih okrog mesta zagoreli partizanski kresovi, na Trgu republike pa so priredili

POGAJANJA O OPORIŠČIH NA PODROČJU
SUEŠKEGA PREKOPA

V Londonu pričakujejo sporazum

(Od stalnega dopisnika »Borbe«) London, 27. julija
Po najnovejših popoldanskih poročilih potekajo pogajanja v Kairu o oporiščih na področju Sueškega prekopa med predsednikom egiptovske vlade Naserom in britanskim vojnim ministrom Anthony Headom nadvse ugodno.

Danes sta imeli delegaciji dva sestanka, po katerih so prispela v London optimistična poročila. Tukaj pričakujejo, da bo besedilo britansko-egiptovskega sporazuma o Sueškem prekopu objavljeno nočjo oziroma jutri, razen če ne bodo nastale nenadne težave.

Po podatkih, s katerimi razpolagajo poučeni londonski krogi, kaže, da je bila v Kairu dosežena soglasnost v malone vseh točkah pogajanja. Pričakujejo, da bo anglo-egiptovski sporazum vseboval tudi določbo o umiku britanskih čet s področja Sueškega prekopa v osemnajstih mesecih. Na področju Sueškega prekopa naj bi v skladu s pogoji bodočega sporazuma ostalo dva do tri tisoč civilnih tehnikov, ki bi pregledovali naprave ob prekopu. Sueška oporišča naj bi se skrečila na eno tretjino. Britanska vojska bi imela pravico ponovno zasesti področje Sueškega prekopa ob morebitnem napadu na eno izmed arabskih dežel ali na Turčijo.

Kar zadeva agresijo proti Ira-

Vremenska napoved

Vremenska napoved za sredo, 28. julija: Pretežno lepo vreme z menajočo oblačnostjo in nagajajočimi krajevnimi ploham v popoldanskih in večernih urah. Temperatura ponoči okoli 16 stopinj C, na Primorskem do 20 stopinj, čez dan pa do 30 stopinj C.

Reka, 27. julija.
Prebivalci Reke, Hrv. Primorja in Gorskega Kotara so danes proslavili Dan vstaje z odkritjem več spomenikov na zgodovinskih krajih narodnoosvobodilne borbe. Največje svečanosti so bile na Planku in v Delnicah, kjer so se zbrali prebivalci iz vseh bližnjih krajev. Na Planku so odkrili spomenik v spomin na šest partizanskih taborišč. Velika svečanost je bila tudi v Delnicah, kjer so odkrili spomenik v spomin na vstajo ljudstva Gorskega Kotara. Svečanosti se je udeležil tudi organizacijski sekretar CK ZKH Zvonko Brkić, ki je govoril o trinajstletnici vstaje in pomenu tega dne.

Zelo lepo so proslavili Dan vstaje prebivalci Bakra pri Reki. Tam so v novo grobnico prenesli ostanke 46 žrtev fašizma, ki so umrle v bakarskem taborišču.

KANCLER RAAB O ZADNJI AVSTRIJSKI NOTI VELIKIM SILAM

Vprašanje avstrijske suverenosti

mora priti v obravnavo tudi na morebitni novi evropski konferenci

Dunaj, 27. jul. (Tanjug). — Avstrijski kancler Raab je izjavil, da ne da nekega avstrijskega diplomatskega zastopnika velikih sil, da ta ukrep ni v neposredni zvezi z ženevsko konferenco, ker je vlada že nekaj časa proučevala v notni načeti vprašanja. Zahteva po ustanovitvi odbora veleposlanikov velikih sil in avstrijskega predstavnika sloni na po-

dobnem statusu, kakor ga je imela dunajska delegacija na berlinski konferenci. Zato kancler meni, da bi enakopravno sodelovanje avstrijskega predstavnika v tem odboru pripomoglo k hitrejšemu in plodnejšemu obravnavanju raznih še neurejenih vprašanj. »S izročitvijo te note,« je nadaljeval kancler Raab, »pa ne pomeni, da Avstrija ni zainteresirana na skorajšnji obnovitvi pogajanj o državni pogodbi ali da je zadovoljna s sedanjim stanjem. Nasprotno, sadi ženevske konference so zbudili upanje, da bo v kratkem sklicana nova konferenca, tokrat z evropskimi vprašanji na dnevnem redu. Mi smo prepričani, da ne more biti takšne konference, na kateri Avstrija ne bi imela pomembnega mesta v vprašanjih, ki naj bi jih obravnavali. Eno je nesporno: popolna svoboda in suverenost je prejšnji glavni cilj avstrijske zunanje politike,« je na kraju pripomnil avstrijski kancler.

Izjava Sing Man Rija

Washington, 27. jul. (Associated Press). — Na vprašanje novinarjev, ali so na današnjem sestanku razpravljali o možnosti, da bi se korejska vojna obnovila, je predsednik Južne Koreje Sing Man Ri odgovoril, da ne vidi možnosti, da bi po mirni poti dosegli združitve Koreje. To je izjavil po zaključku današnjega sestanka s predsednikom Eisenhowerjem in drugimi ameriški voditelji.

Trgovinska pogajanja s Trstom

Tržaški gospodarski krogi in tudi vse ostalo prebivalstvo pozdravljajo napore Jugoslavije, da se gospodarski stiki s Trstom okrepe

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Trst, 27. jul. — Razgovori, ki so se začeli v angloameriški vojaški upravi STO med jugoslovansko delegacijo in predstavniki vojaške uprave cone A o sklenitvi trgovinskega sporazuma, so se danes nadaljevali. O dosedanjih razgovorih še ni bilo objavljeno uradno poročilo.

Tržaški »Primorski dnevnik« poudarja pomen teh razgovorov za tržaško gospodarstvo, ki bi se z njihovim uspešnim zaključkom zdrnilo iz sedanjega mrtvila, in med drugim piše, da so tržaški gospodarski krogi, kakor tudi ostalo tržaško prebivalstvo zmeštalno ugodno sprejeli tudi dosedanje napore Jugoslavije za razširitev gospodarskih stikov s cono A, česar niso mogli prekriti niti najbolj zagriženi nasprotniki takšnega gospodarskega zblivanja.

»Gospodarski stiki z Jugosla-

Jugoslavija je prijatelj Indije

je izjavila ga. Pandit na letni konferenci stranke Kongresa

New Delhi, 27. jul. (Tanjug). Na snočnji zaključni seji letne konference Kongresa je ga. Pandit poročala delegatom stranke o svojih vtisih s potovanja po Jugoslaviji in izjavila, da je vse, kar je videla in slišala, napravilo nanjo globok vtis.

»Prepričana sem,« je rekla, »da ima Indija v Jugoslaviji pri-

Cesar Haile Selasie pozdravlja Splitčane

Prisrčen pozdrav cesarju Haile Selasiju
vzdolž jugoslovanske obale

Atenski tisk o obisku etiopskega suverena v FLRJ

Korčula, 27. julija (Tanjug). — Davi okrog 7. ure, ko je bil »Galeb« vsidran blizu Korčule, je več sto prebivalcev prispelo z motornimi ladjami in čolni, da bi pozdravilo etiopskega vladarja Haile Selasija. Meščani so dolgo vzklikali cesarju Selasiju, predsedniku Titu ter jugoslovanskemu in etiopskemu ljudstvu. Ko pa je »Galeb« odplul, so ga nekaj časa spremljali. Hkrati se je v pristanišču zbrala množica ljudi iz Korčule in okoliških krajev, ki so pozdravljali visokega gosta.

»Galeb«, 27. julija (Tanjug). — Nekaj minut po dvanajsti uri je »Galeb« plul mimo Dubrovnika. Ob tej priložnosti je etiopskega vladarja pozdravilo z mestne obale, obzidja ter z jadrnic in ladij, ki so šle »Galebu« nasproti, več tisoč meščanov. Etiopski vladar je odzdravljal s palube na pozdrave.

Atene, 27. julija (Tanjug). — Današnji atenski tisk poroča o odhodu cesarja Haile Selasija iz Jugoslavije v Grčijo. Med drugim piše, da je cesar Haile Selasie imel med svojim obiskom v Jugoslaviji nadvse uspele razgovore o gospodarskem in kulturnem sodelovanju med obema državama.

gospodarske koristi obeh partnerjev, bi pomenila za Trst nove vire in nove možnosti zasluzka, zaposlitve in široke gospodarske dejavnosti, kar bi bil prispevek k povečanju proizvodnje tržaške industrije, v kateri je zaposlenih zdaj mnogo manj ljudi, kakor bi jih lahko bilo glede na njene proizvodne možnosti. To bi pripomoglo k zmanjšanju brezposelnosti, večji dejavnosti pristanišča in povečanju blaginje vsega prebivalstva, pa tudi k učinkoviti odstranitvi hude gospodarske krize.

»Zaradi tega je razumljivo,« zaključuje časnik, »da tržaški gospodarski krogi in tržaško prebivalstvo z zanimanjem spremljajo razgovore, do katerih je te dni končno prišlo in da z življenjsko zainteresiranostjo pričakujejo, da bodo ti razgovori rodili konkretne in pozitivne sadove. Če pa jih bodo rodili, tedaj lahko pričakujemo, da bo v gospodarskih stikih med Jugoslavijo in Trstom napočila nova doba.« M. P.

Stagnacija
v tržaški industriji
vedno večja

V ladjedelnic »San Marco« so v maju izkoristili le 15 % proizvodne zmogljivosti, v ladjedelnici »San Rocco« 32,3 %, v strojni tovarni pri Sv. Andreju 41,1 %, v arzenalu 25 %, v železarni »Ilva« 65 % in tako dalje.

Nadzorstvo nad premirjem v Indiji

Mednarodna nadzorstvena komisija
se prihodnji teden sestane v New Delhiju

New Delhi, 27. jul. (AFP). — Iz poučenih virov se je zvedelo, da bo prihodnji teden v Delhiju prvi uvodni sestanek mednarodne komisije za nadzorstvo nad premirjem v Indokini. Na sestanku bodo obravnavali organizacijska vprašanja. Razen članov komisije Indije, Poljske in Kanade bodo sodelovali tudi predstavniki Francije, Laosa, Kambodže, Vietnama in Vietmina.

Krišna Menon, ki bo bržčas prispel jutri v New Delhi, bo obvestil Nehruja o razgovorih, ki jih je imel z Mendés Franccom ter angleškim zunanjim ministrom Edenom.

Govoril je z njima tudi o sestavi in poslovanju komisije za nadzorstvo nad premirjem v Indokini. Do sedaj indijska vlada

Topovi so obmolknili
v severnem Vietnamu

Hanoi, 27. jul. (AFP). Hanoi je z največjim mirom sprejel davi vest, da je v severnem Vietnamu vzpostavljeno premirje. Topove je bilo slišati še vso noč, po osmi uri krajevnega časa pa so artilerijske baterije v predmestju utihle. Okolniti avtomobilski patrulji raje po mestu, ki je povsem mirno. Časniki objavljajo samoagencijska poročila brez slehernih komentarjev.

„Oprezna“ zavrnitev moskovske pobude?

V Londonu sodijo, da bi Moskva rada izkoristila poženevsko razpoloženje v Zahodni Evropi

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Nota vlade Sovjetske zveze zahodnim državam o evropski konferenci je vzbudila v angleški javnosti živahno zanimanje. Tu pričakujejo, da bo v kratkem, v nekaj dneh, neodvisno od odgovora na noto, prišlo do sestanka predstavnikov ZDA, Velike Britanije in Francije, na katerem bi proučili evropska vprašanja. Dan in kraj sestanka še nista določena.

Komentariji angleškega tiska poudarjajo, da je bilo nekaj podobnega po ženevski konferenci tudi pričakovati, vendar pa priznavajo, da je bila brzina, s katero je sovjetska diplomacija to akcijo uresničila, dokaj presenetljiva. Ker je Ženeva pokazala, da se je bilo vredno razgovorjati s Sovjetsko zvezo, si je Moskva, pravi v Londonu, prizadevala, da bi nastalo razpoloženje in pogajanja o Indokini kar najbolj izkoristila. Drugi moment, ki je vplival na naglo in vsebinsko note, je bila želja, da bi v Franciji spodbudili tiste sile, ki se ne morejo sprijazniti z oborožitvijo Nemčije bodi v okviru, bodi zunaj EOS.

»Times« meni, da bi sovjetska vlada s svojo noto rada pokazala, da so sporazumi med Vzhodom in Zahodom možni s pogojem, da ostanejo ZDA v ozadju in da puste ob strani zveze, ki jih Washington podpira. Konservativni »Daily Telegraph« pravi, da v stališču Sovjetske zveze ni sprememb, ki bi utegnile napovedovati možnost, da bi druga berlinska konferenca dosegla boljše uspehe kakor prva.

»Ce Molotov nima več kaj ponuditi, ni vredno sklicati konference,« poudarja »Manchester

London, 27. julija

Guardian, če pa bi že prišlo do razgovorov, naj zahodne države po mnenju »Manchester Guardian« ne bi razbile obrambnih sistemov, ki so jih s trudom zgradile. Nasprotno, pozitivni sklep o Zahodni Evropi glede EOS bi lahko po mnenju tega časnika okreplil pozicije Zahoda na pogajanjih.

Ker se London, Washington in Pariz še posvetujejo o noti, je težko reči, kakšen bo odgovor

Zahoda na moskovske predloge. Vsekakor odgovor ne bo skupen. Kar se tiče njegove vsebine, so opazovalci v Londonu pripravljeni verjeti, da ne bo pomenil, da so zaloputnili vrata, na katera je Molotov potkal, pomenil pa tudi ne bo, da so sovjetske predloge sprejeli. Najbrž bo to nekakšna vrsta oprezno argumentirane odklonitve, ker nota v glavnem ponavlja predloge in gledišča, ki so se že prej zdeli zahodnim državam nezadostni. Tu menijo, da bi utegnili to privedi do nadaljevanja razprave z Mosko po diplomatskih kanalih, seveda ne da bi odgodili sklepe zahodnih držav glede suverenosti in oborožitve Nemčije.

D. Blagojevič

Tudi v Bonnu imajo pomisleke

nasproti sovjetski pobudi za novo konferenco o evropski varnosti

Bonn, 27. jul. Bonnska vlada še ni povedala svojega mnenja o najnovejši sovjetski noti, sodijo pa da bo v skladu predvsem s stališčem zahodnih vevstev, in prvi vrsti pa ZDA. Vladni krogi so zadnji čas že večkrat razglasili, da pričakujejo nove sovjetske predloge, vselej pa so bili rezervirani do slehernega poskusa, da bi v sedanjem položaju, preden bi bila pogodba o EOS ratificirana, prišlo nemško vprašanje vnovič v mednarodno razpravo.

Ta rezerviranost je bila zlasti poudarjena po ženevski konferenci, katere sadove so v Bonnu pozdravili, vendar pa so hkrati izrazili bojazen, da bi utegnili razgovori o evropskih problemih

negativno vplivati na prizadevanje bonnske vlade. V krogih, naklonjenih vladi, poudarjajo, da vlada sicer želi in pričakuje, da se bo ZDA posrečilo pripraviti Francijo in Veliko Britanijo do

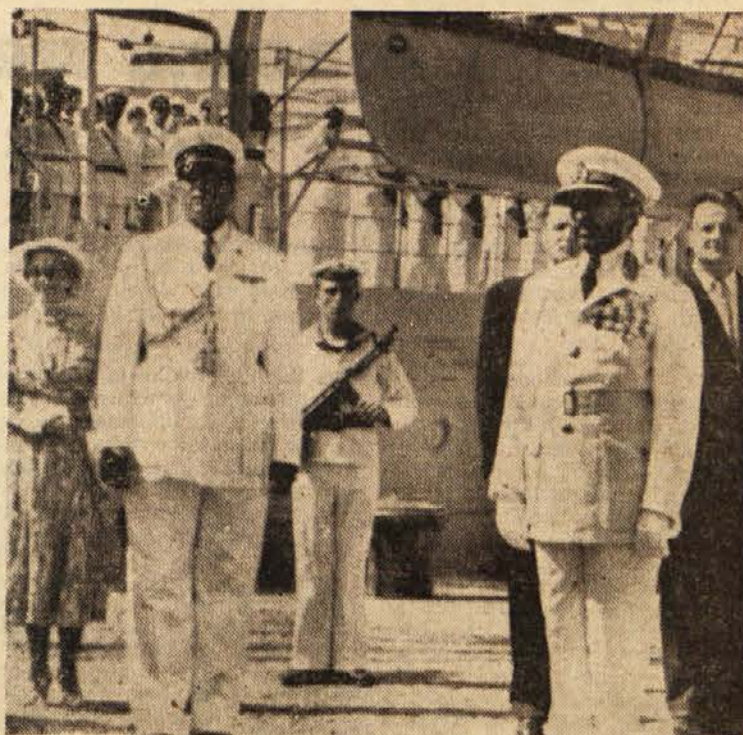
Mendès-France pripravlja ukrepe za pomiritev v Severni Afriki

Pariz, 27. jul. (Tanjug). Vzponredno s pripravljanim gospodarskega in finančnega načrta, ki ga bo v kratkem predložila Narodni skupščini, pripravlja vlada Mendès-France tudi važne ukrepe za pomiritev v deželah Severne Afrike, predvsem v Tunisu. Vlada bo baje še ta teden storila nekatere ukrepe. Mendès-France in minister za zadeve Tunisa in Maroka Fouché se že več dni posvetujeta s strokovnjaki teh dežel.

Baje bo sestavljena tudi nova tuniška vlada, v kateri bi bili predstavniki najvplivnejše tuniške stranke Neodestur. Razen predsednika bi imela ta stranka v vladi še tri ministre. Ministrski predsednik naj bi bil znani neodesturski voditelj Aziz Djeluli. To bi se zgodilo seveda v sporazumu in s privolitvijo tuniskega bega.

Z novo vlado bi se Francija pogajala o političnih in gospodarskih reformah. Pripravlja se tudi čiščenje tuniske policije.

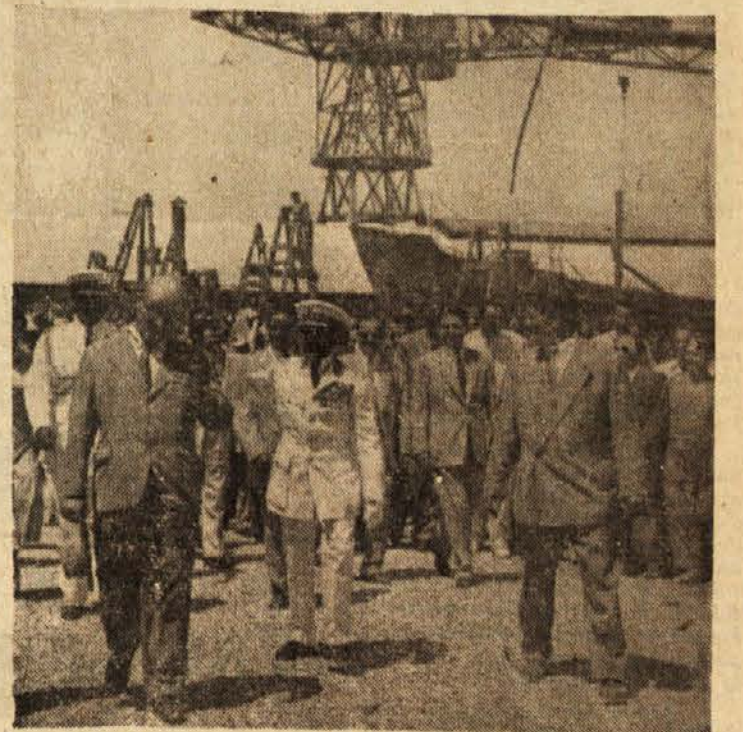
Ob zaključku obiska ETIOPSKEGA VLADARJA HAILE SELASIA

Cesar Haile Selasie in predsednik republike maršal Tito pred »Galebom« ob prihodu v Split

Splitški pionirji so cesarja Haile Selasija in maršala Tita obsuli s cvetjem

Cesar Haile Selasie v splitski ladjedelnici

Etiopski vladar v peristilu Dioklecijanove palače v Splitu

PISMO IZ OZN NEW YORK IN ŽENEVA

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Časniki, ki so izšli v New Yorku nekaj ur pred podpisom ženevskega sporazuma, so že v naslovih poročali, da je premirje v Indokini sklenjeno. Agencija »United Press« je celo objavila vest o podpisu dve uri prej, preden je do njega prišlo. Uvodniki so izšli, mnenja ameriških politikov in diplomatov v OZN pa so šla po svetu s pridržkom: »Objaviti po vesti o sklenitvi sporazuma.«

Dogovor o prenehanju sovražnosti v Indokini je bil po splošnem mnenju nedvomen, čeprav so radijske postaje štirindvajsetkrat na dan ponavljale iste besede: »Danes poteče rok, ki si ga je določil francoski ministrski predsednik Mendès-France sam, da bo alj dosegel prekinitev vojne v Indokini ali pa odstopil.« Potem pa je prišla kratka, škodljiva vest: »Sporazum je bil podpisan ob 2,45 po Greenwichu. Reagiranj na sporazum so lahko časniki nemoteno objavili. Seveda pa še zdaleč ni bilo enotno. Ameriški politiki in tisk so presojali ženevski dogovor kot novo popuščanje Münchenskega tipa. Hkrati pa se je večina delegatov v ZDA izrekla za pomiritev, ki je pomenila konec prelivanja krvi na zadnjem živem vojnem ognjišču v Aziji in na svetu.

V svetovni organizaciji pa je številčno majhna, toda vplivna skupina dežel, ki izražajo proti pogojem premirja zelo ostre ugovore. Glavna kritika te skupine delegacij je v tem, da so »ženevski razgovori OZN izgrali.« Na prvi pogled bi se utegnili zdeti ta ugovor zelo resen. Toda že od začetka konference v Ženevi so to vprašanje tu obravnavali in odgovor nanj je bil zmeraj: ne glede na to, v kakšni obliki bo dosežen kakršenkoli sporazum v interesu miru, bo to hkrati tudi sporazum v duhu načel OZN in v interesu njihovih ciljev.

Siam je praktično edina azijska dežela, ki se je doslej izrekla za obrambni pakt v Jugovzhodni Aziji, kakršnega predlagajo ZDA. To privede človeka do sklepa, da je zahteva, naj bi poslali na slamsko mejo opazovalce, utemeljena prav z željo, da bi se začela razprava o »poročstvu

New York, 27. julija.

OZN« za indokitajsko premirje. To pa bi pomenilo poskusiti, da bi pakt, o katerem še ni dosežen sporazum zahodnih zaveznikov, v obliki poročstva OZN po ovinkih spravili pod zaščito in v okviru OZN.

V ZDA so naletele slamske namere na zelo ugoden odmev. Večina opazovalcev verjame, da bo naposled sploh prišlo do zahteve po sklicanju drugega dela osmega zasedanja, ki bi na slamsko pobudo razpravljali o Indokini. Če pa bi prišlo do take zahteve, opozarjajo ti opazovalci, bi bil to pozkus, da bi zadali organizaciji še en udarec. V tem oziru opozarjajo na sedežu OZN na več važnih momentov:

Prvič, tudi če bi Siam dobil zadostno število glasov za takšno zahtevo (potrebno je, da se 31 delegacij izreče za sklicanje Generalne skupščine), bi se znašel v položaju, da bi bilo na tem zasedanju kot prvo načeto vprašanje kitajskega predstavnistva. Ne njemu, ne ZDA, ki simpatizirajo z njegovim stališčem, to ne bi ustrezalo.

Drugič, na dnevnem redu osmega zasedanja, ki uradno še zmeraj ni zaključeno, je ostalo odprto vprašanje Koreje. Bilo bi potrebno, da bi slamski zahtevi izglasovali prednost in šele potem bi korejsko razpravo na takšnem sestanku preskočili. Če nič drugega bi utegnili debata o predstavnistvu Kitajske in vprašanju prednosti slamske zahteve trajati do devetega zasedanja, ki naj bi se tako začelo v septembru.

Tretjič, a to je vsekakor tudi najtehtnejši argument proti zasedanju v zvezi z Indokino, zahteva, naj v ZDA razpravljajo o »nevarnosti za Siam« pred vojno, katere zaključek je bil

pravkar sklenjen za zeleno mizo v Ženevi, bi pomenila samo to, da se pobudniki te zahteve ne strinjajo s prenehanjem sovražnosti in da v bistvu nasprotujejo mirni poravnavi spora v Indokini. Ali bi se mogla katerakoli dežela odločiti za takšen korak, se vprašujejo diplomati večine v OZN včlanjenih držav. Morda Siam in tiste delegacije, ki simpatizirajo z njegovim stališčem, nimajo mnogo volje, da bi upoštevale stališče večine. So pa drugi elementi, ki jih bodo morda napotili, da tega ne bodo tvegale.

Siam ne more sprožiti akcije za sklicanje skupščine, ne da bi bil pri tem deležen podpore ZDA. Hkrati pa morajo ZDA nujno upoštevati stanje v zahodni zvezi, ki bi se s takšnim ukrepom znatno poslabšalo, ker bi se s Siamom znašle na eni strani, vtem ko bi bile Velika Britanija in Francija na drugi, zadovoljne, da so pravkar spravile s sveta problem Indokine in nezadovoljne s slehernim pokusom, da bi znova odprli še ne zaceljene rane.

Jaša Levi

DANES PO SVETU

Tunis zahteva ureditev

N skoraj dneva, da ne bi prišle nove vesti o prelivanju krvi v Tunisu (in Maroku). Vskan sporočajo o novih atentatih in spopadih francoske vojske in policije s skupinami tuniških oboroženih felahov (kmetov). Položaj je čedalje bolj negotov in odnosi med Francozi in Tunizanci čedalje bolj zaostreni. Zadnje mesece je bilo v Tunisu toliko žrtve, kakor da divja ondod majhna vojna: kakih 160 mrtvih, 140 ranjenih in več pogrešanih na obeh straneh (kolikor je sploh možno ugotoviti natančne podatke).

Takšno stanje zbuja razumljivo zaskrbljenost tem bolj, ker pristojne oblasti doslej pravzaprav niso ukrenile nič odločnejšega, da bi obrnile razvoj dogodkov v drugo smer — k ureditvi francosko-tuniskih odnosov. Šele zadnje dni je videti v Parizu priprave, ki naj bi imele takšen značaj.

Predsednika tuniške stranke Neodestura Burgiba so nedavno prepejli s francoskega otoka Groa, kjer je bil zadnje mesece zaprt, v neki dvorec blizu Pariza. Ta ukrep so on in njegovi sodelavci razlagali kot Mendès-Franceov uvod v nove razgovore in »dejansko spremembo francoske politike nasproti Tunisu«. In res so se takoj po Mendès-Franceovem govoru na investituri, v katerem je izjavil, da bo izpolnil Tunizanom dano obljubo o samoupravi in nadaljeval »zlosrečno prekinjene razgovore« v tuniških krogih, zbranih okrog Neodestura, pojavile nove nade. Po mnenju teh krogov je zdaj več upanja, da se bodo izpolnile njihove zahteve, med katerimi je prva zahteva po notranji suverenosti Tunisa.

V Parizu se že mude nekateri tuniški politiki, ki z ministrom Fouchejem pripravljajo razgovore o tem vprašanju. Hkrati v Parizu tudi čedalje pogostejše govore o Mendès-Franceovem »new-dealu« za Severno Afriko, ki ga zdaj pripravljajo. Tako lahko upamo, da bo ta načrt slonel na realni oceni položaja in da bo priznal stvarna dejstva, ki jih je prinesel dosedanji razvoj v Severni Afriki. Prejšnje vlade so se naravnost odklovale s pomanjkanjem potrebne realizma in smisla za uporabo gibnejše politike nasproti Tunisu in Maroku. Tako so pripomogle k stanju, kakršno je zdaj v teh deželah.

O. M.

— Z VSEH STRANI SVETA —

TURCIJA
TURSKO IRAŠKI RAZGOVORI
Carigrad, 27. julija (AFP). Predsednik turške vlade Adnan Menderes se je sestel s predsednikom iraške vlade Eumerijem, ki je na obisku v Carigradu. O njihovih razgovorih ni bilo objavljeno nikako poročilo.

ZSSR
SOVJETSKI ŠTUDENTJE NAMERAVAJO V ZDA

Moskva, 27. jul. (Tanjug). Skupina sodelavcev študentskih in mladinskih časnikov je prošla ameriško veleposlanstvo v Moskvi za potna dovoljenja za obisk v ZDA. Seznaniti se hočejo z življenjem in delom ameriške mladine. Konec preteklega in v začetku tega leta sta Sovjetsko zvezo obiskali dve skupini udevnikov ameriških študentskih časnikov.

EGIPT
ARETACIJE
IZRAELSKIH SABOTERJEV V KAIRU

Kairo, 27. jul. (AFP). Egiptovsko notranje ministrstvo je objavilo sporočilo o aretaciji več izraelskih državljanzov, obtoženih, da so ta mesec zanetili požare v Kairu in Aleksan-

driji. Zagovarjati se bodo morali zaradi požarov v knjižnicah in na konzulatu ameriškega veleposlanstva v Aleksandriji in Kairu.

ZDA
SPREMEMBA AMERIŠKEGA ATOMSKEGA ZAKONA

Washington, 27. julija (USIS). Ameriški Predstavniki dom je sprejeli zakon o atomski energiji. S tem zakonom je omogočena mednarodna udeležba pri uporabi atomske energije in odstop pravic za uporabo atomske energije v mirnodobne namene zasebnim industrijam.

MADŽARSKA
»NERAZUMEVANJE«
MADŽARSKEGA DELAVSTVA

Budimpešta, 27. julija (AFP). Glasilo madžarske stranke delovnih ljudi »Szabad Nep« kritizira v uvodniku partijske aktiviste, češ da niso znali pojasniti delavcem, češ da vlada prizadeva odpraviti »zlo spritico neuravnotežene gospodarske politike iz prejšnjih let, da pa ne more delati čudežev. Spritico pomanjkanja svinjine in drugih živil pravi, da mnogi delavci ne razumejo vladne kmetijske politike.

OZN
ROMUNIO NAJ BI SPREJELI V UNESCO

Benetke, 27. julija (AFP). Svet UNESCO, ki zaseda v Benetkah se je izrekel za sprejem Romunije v organizacijo UNESCO. Priporočilo je bilo sprejeto z 11:2 glasovoma; pet članov se je glasovanja vzdržalo.

KOSTARIKA
UPOR V KOSTARIKI

San José, 27. jul. (AFP). V severnih krajih Kostarike je izbruhnil upor. Uporniki so pretekli petek napadli dve vasi v pokrajini Alajuele. Vladne čete so se spopadle z uporniki pri Rio Blancu.

JAMAICA
VOHUNI NA JAMAICI

Kingston, (Jamaika), 27. jul. (AP). Sodišče v Kingstonu je obsodilo bivšega prosvetnega ministra Lesterja Simondsa in dopisnika »Daily Gleaner«, vsakega na 15 mesecev zapora, ker sta izdajala državne tajne. Med sodno razpravo je bilo dokazano, da je Lester Simonds kot prosvetni minister izdajal državne tajne trgovcem v Kingstonu, od katerih je za to prejemal večje zneske denarja.

NAŠIM MLADIM BRALCEM

Silvestrova račka Gagica

Silvester, droban majhen deček, je ostajal vse dni sam doma. Oče in mati sta hodila na polje orat, sejat in okopavat, bratov in sestra ni imel, sosedje so bili daleč. Tako se je vse dni dni igral z živalmi z domačega dvorišča: kužkom, mačko, piščanci, racami, jim dajal jesti, jih pestoval in kaznoval ter se pogovarjal z njimi.

Gagico so tudi domači imeli za veliko in jo spravljali spat v mrzel, tesen kokošnjak z drugimi kokošmi vred. Silvestru se je zasmilila. Zvečer je naglo izginil iz hiše in se splazil h kokošnjaku. Med kokošmi je otipal Gagico in jo potegnil iz gneče. Kokoši, zlasti petelin, so se glasno vznemirile, da je Silvestru trepetalo srce. Na srečo krikanja kokoši

Nekega dne so bili vsi domači na travniku, ko je nenadoma prihrumela nevihta. Besno je upogibala drevje, da se je zvijalo in lomilo. Kot iz čebra se je ulil dež in se vsipala toča. Silvester, ki je doma čuval prašica, ga je hitro odgnal v svinjak. Ozrl se je tudi pod hišni napušč, kamor so se stisnile kokoši pred dežjem. Gagice ni bilo med njimi! Stekel je k svinjaku. Gagice ni bilo! Odhitel je k hlevu. Gagice nikjer! »Da ni ostala na njivah! Dež jo bo ugonobil!« Strahoma je tehtal, kaj naj stori. Ali naj teče po dežju in viharju, ali naj Gagico pusti na milost in nemilost? Odločil se je in se spustil v dež. Zabliskalo se je, kot bi se

nebo preparalo in grozeče je zabobnelo. Silvestra je zabeležilo po vsem životu, vendar je stekel po travniku na kolovoz in dalje proti njivam. Zleknil se je na trebuh, da bi hitreje opazil Gagico pod grmovjem. Zagledal jo je. Cepela je pod leskovim grmom mokra in preplašena. Lahke purice so odletele domov, počasna Gagica, ki je hodila za njimi, pa je zastala.

Ko so domači prišli domov, ni bilo Silvestra nikjer. Vsi so ga hiteli iskati. Našli so ga na kolovozu, ko je stiskal Gagico pod premočeno srajco.

Silvestra so močno ošteli, vendar pa potlej Gagice niso zaklali in je bila še dolgo pri hiši.

Milka Žičkar

Bonifacij – čarovnik

Bonifacij je čarovnik, vse, kar hoče, naredi: v leva, slona in v kamelo ena – dva se spremeni,

Bonifacij hodi v šolo – vendar peš se mu ne da: brž pričara si vozček in pred njim oslička dva.

Vprega vozi prepočasi in čarovnik si zato s čarovniško hokus-pokus osla spremeni v kolo.

Težko v hrib kolo poganja – toda že čarovni rek čez strmino mu pomaga in motor ga nese v breg.

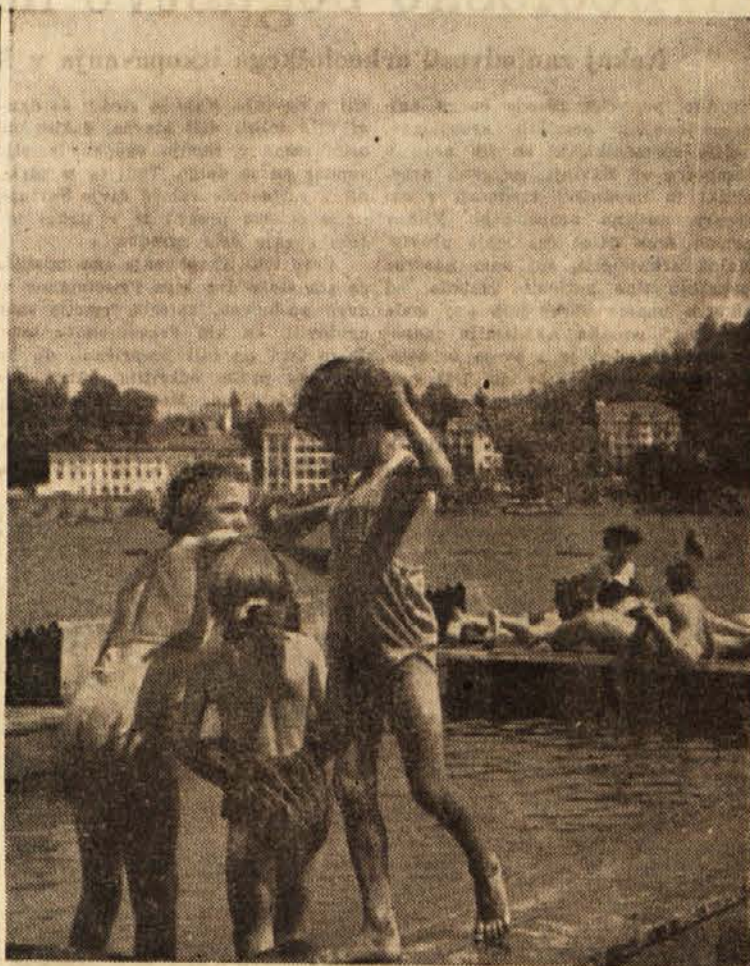
Pa motor preveč ropoče, a čarovnik se smehlja: hitro podvoji kolesa in že v avtu se pelja.

Ker pa rad bi s čarovniško se postavil pred ljudmi, avto v avion prečara in do šole z njim leti.

Tam ga spremeni v padalo, jadra kakor ptič z neba, – a tedaj se vro pretrga in čarovnik – bums! na tla.

A nezgoda ni prehuda, zraven postelje leži: Bonifacij namreč čara, kadar sanja, kadar spi.

Kajetan Kovič

Kopanje in veslanje po Blejskem jezeru je za mladino v teh vročih poletnih dneh nadvse mikavno

Potapljammo ladje

Fašistične vojne ladje so vsak dan plule po Pašmanskem kanalu. Vedli so se, kakor bi bili gospodari našega morja.

Vedeli so, da nimamo velikih topov, da nimamo niti torpednih čolnov in torped, da nimamo min. Naših strojníc, mitraljezov in pušk se niso bali.

Vsak dan so tudi streljali iz svojih velikih topov na naše mirne, bele obmorske vasi in mesta.

Kako bi tudi njim pokazali naše partizanske zobe?

Kako bi naredili, da bi tudi oni okusili našo moč?

Ali jim res nič ne moremo?

Toda, to je vendar naše morje! Pokazal jim bom našo moč in spretnost, se je oglašil otočan Marko. »Tudi mi nismo od muh!«

Pa je Marko izginil in nismo ga videli več dni. Nekega večera pa pride Marko s čolnom in pripelje še šest tovarišev. Na čolnu je bil težek tovor, da se je kar pogreznil globoko v morje.

»Kaj vozite to, tovariši?« »Boste že videli!« so odgovorili. Nič več niso govorili in čoln je že zaplul dalje proti sredini Pašmanskega kanala. Izginili so v temni noči. Bomo videli, kaj bo jutri!

Tudi drugi dan so plule po morju fašistične ladje. Tam daleč na odprtem morju vidimo neko veliko ladjo. Vse bližje prihaja, že reže vodo proti sredini kanala. Tedaj pa...

Blisk, grom, strašna detonacija razpara zrak!... Morje se je dvignilo kakih deset metrov v zrak. Velika ladja se je prelomila na dvoje in se jela potapljati, že je izginila v razpenjenem morju.

Pride Marko. Ponosen je. Lice mu žari.

»Kako si to storil? Dobro si jih ugnal. Povej no, Marko?«

»E, tega pa ne povem, to je naša partizanska tajnost!«

Se malo je pomislil, pa je kljub vsemu le povedal: »Več, v mirnih zalivskih ob našem otoku smo našli nekaj min. Morje jih je vrglo na prod. Mine smo razvrstili po sredini kanala, koder vsak dan plujejo ladje. Mine smo povezali z izolirano žico in ko je ladja prišla do njih, smo jih s pomočjo baterije užgali. Z električno iskro smo zažgali in skrajzi je eksplodiral. Vse drugo pa ste tako videli. Se jih bomo tolkli! Vem že za mine!«

Naj razbojniki vedo, da čuvamo naše morje.

M. K.

TRI UGANKE

Nek popotnik je začel s poti in se ustavil pri prvi hiši.

»Dobro večer, gospodar! Ali lahko doblim večerjo in prenočišče v tej hiši?« je vprašal.

»Seveda, kar za mizo sedi,« je odgovoril gospodar.

Popotnik odloži in sede za mizo, tedaj pa mu gospodar reče: »Uganko ti povem. Če jo rešiš, dobiš večerjo in še kozarec vina, če ne – klofuto.«

»Kar začni, lačen sem,« je dejal popotnik.

»Torej: kaj je to snaga?«

»Snaga?« je premišljal mož. »Kruh! Kruh mora biti čist, torej je snaga.«

Gospodar mu brez besede pri-maže zausnico.

»Aaul!« zavpije gost.

»Kaj tuliš, nisi uganil. Snaga je mačka, ki se ves dan umiva. Kaj je dobrota?« je vprašal dalje gospodar.

»To pa vem! Kruh! Saj pravijo: dober je kot kruh.«

Gospodar ga zopet udari. »Ne boš! Dobrota je voda. Se zadnjo uganko. Kaj je lepota?«

»Kruh je lep,« goni svojo popotnik.

»Kaj še! Lepota je ogenj. Na tu imaš še eno klofuto! Sedaj pa spat, nisi zaslužil večerje!« je rekel gospodar in šel spat.

Popotnik je legel lačen. Pa ni zaspal; maščevanje je kupal. Počakal je, da je gospodar zaspal, ugnel mačko in ji privezal za rep šop gorečih trsk. Mačka vsa pre-

strašena zbeži na podstrešje. Tu je bila slama in kmalu je bil ogenj v strehi.

Medtem je stopil popotnik h gospodarju, ga zbudil in mu dejal: »Vstani, botev, snaga je vzela lepoto in jo nesla na podstrešje. Če te ne reši dobrota, boš sirota!«

»Kaj trobezljáš, nič te ne razumem,« je zaspano odgovoril gospodar.

»A, takol! Se sam ne znaš rešiti svojih ugank, mene si pa tepel. No, pa ti povem. Hiša ti gori!« je dejal gost.

»Kaj?! Vode! Vode!« je začel vpiti gospodar. Toda, kot nalašč, ni bilo pri hiši niti kaplje vode.

Tako je, če pri hiši ni dobrote, se je nasmejale popotnik in šel dalje.

»Kaj trobezljáš, nič te ne razumem,« je zaspano odgovoril gospodar.

»A, takol! Se sam ne znaš rešiti svojih ugank, mene si pa tepel. No, pa ti povem. Hiša ti gori!« je dejal gost.

»Kaj?! Vode! Vode!« je začel vpiti gospodar. Toda, kot nalašč, ni bilo pri hiši niti kaplje vode.

Tako je, če pri hiši ni dobrote, se je nasmejale popotnik in šel dalje.

»Kaj trobezljáš, nič te ne razumem,« je zaspano odgovoril gospodar.

»A, takol! Se sam ne znaš rešiti svojih ugank, mene si pa tepel. No, pa ti povem. Hiša ti gori!« je dejal gost.

»Kaj?! Vode! Vode!« je začel vpiti gospodar. Toda, kot nalašč, ni bilo pri hiši niti kaplje vode.

Tako je, če pri hiši ni dobrote, se je nasmejale popotnik in šel dalje.

»Kaj trobezljáš, nič te ne razumem,« je zaspano odgovoril gospodar.

»A, takol! Se sam ne znaš rešiti svojih ugank, mene si pa tepel. No, pa ti povem. Hiša ti gori!« je dejal gost.

»Kaj?! Vode! Vode!« je začel vpiti gospodar. Toda, kot nalašč, ni bilo pri hiši niti kaplje vode.

Tako je, če pri hiši ni dobrote, se je nasmejale popotnik in šel dalje.

True sončki

Tri sončke jaz poznam, tri sončke rad imam, za vse bele dvore jih ne dam!

Prvi sonček je na modrem nebesu pripet, razsvetljuje in ogreva lepi širni svet.

Drugi sonček je moj očka, v delu se poti, mi vsakdanji kruhek služi, z vsem me preskrbi.

Tretji sonček – moja mati – zlati moj zaklad, v žo u njene sem ljubezni bolj kot Krez bogat.

Tri sončke jaz poznam, tri sončke rad imam, za vse bele dvore jih ne dam!

Manica

MURNCEK

Ni še jutro mlado ustalo s posteljice, zibke zlate, ni še zarja poljubila polja, šume, speče trate, že je muren del na rame citre, brke si zavijal, že je po poljani trudni v mlado jutro odstopal. Hej, med svate pojde! K čmrlju je povabljen na gostijo kjer čebele že šumijo... Je preplezal že krtno – ko pogleda pa v dolino, krta groznega opazi! ki iz luknje črne lazi. Brž nazaj preplašen plane čez gorice in poljane. Dirja, dirja čez doline, krt za njim čedi pa sline... Muren že domov priteče, v hišo plane svojo črno. – Svatje pa zaman za goro pesem čakajo srebrno.

Golar Manko

TU-TU-BA

Zakaj je mesec zdaj velik, drugič spet majhen, včasih pa ga sploh ni? Iz davne preteklosti, skozi temo stoletij, je prišla do nas pripovedka, ki pripoveduje tako:

V daljni deželi, za devetimi morji, je živel nekoč deklica, ki so jo klicali Tu-Tu-Ba. Vsi so jo imeli radi, ker je bila dobra in vesela in ker se je venomer igrala. Najraje se je skrivala. Da, pozabil sem, Tu-Tu-Ba je bila zamorska deklica. Le oči je imela svetle, njeno telo pa je bilo črno kot noč. Tiste čase je bila noč še povsem črna in ljudje se niso upali ponoči iz hiš. Tu-Tu-Ba pa se ni bala noči, ker je imela dobro, toplo srce.

Neke noči se je Tu-Tu-Ba splazila iz šotora in stekla na travnik, da bi se igrala skrivalice. Toda noč je bila temna, temna in deklica se je izgubila. Mala, dobra Tu-Tu-Ba je klicala in klicala, a je nihče ni slišal. Začela je teči skozi temno noč. Tekla je dolgo, dolgo, tedaj pa, tedaj ji je spodrnilo in padla je. Padla je v vodo. Voda jo je začela dušiti in preden je deklica umrla, je dejala:

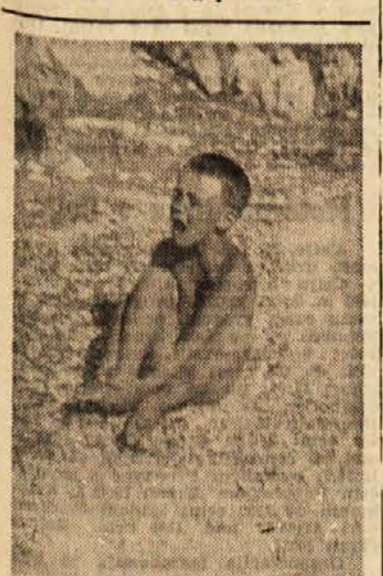
»O, ko bi pomoči bilo vsaj malo svetlo, da bi se otroci mogli igrati!«

Njena želja se je izpolnila. Na črnem nebu so zasvetile zvezde, ki mežikajo, kakor je mežikala Tu-Tu-Ba s svojimi svetlimi očmi. Priplaval je na nebo mesec, ki se zna skrivati, kakor je znala to delati Tu-Tu-Ba, prikaže se in spet izgine, a veseli in svetel obraz ima, kakor je bil vesel in svetel Tu-Tu-Bajin smeh.

BRAT OD VREČE

Najame kmet mlatiča, da mu mlati pšenico. Dogovorita se: dan dela – vreča pšenice.

Mlatič začne zgodaj zjutraj, mlati do opoldne, mlati še popoldne in že pride večer. Sonce zaide, vzide mesec. Pride kmet v skedenj in mlatič mu pravi:

»Dovolj sem mlatil, večer je že.«

»Kakšen večer?« se začudi kmet.

Mlatič pokaže z roko na mesec:

»Kaj pa je to?«

»To je brat od sonca,« odgovori kmet.

»Dobro, če je to brat od sonca, bom pač mlatil dalje.«

Delal je naprej in mlatil vse do jutra. Zjutraj odide domov, razpara eni vreči dno in prišije drugo vrečo k njej. Pa stopi h kmetu po plačilo. Kmet sipa iz svoje vreče pšenico v mlatičevo, a ta se napolni le do polovice.

Tedaj se razjezi kmet in vpraša:

»Kaj pa je to?«

»To je brat od vreče,« odgovori mlatič, »le napolni do vrh!«

Kajne, Pavelčku je bilo res hudo

